

MEĐUNARODNA POLITIKA

ZA VAŠU DOKUMENTACIJU

CINJENICE • PODACI • ČINJENICE • PODACI

Broj 721, 16. april 1980.

Odnosi Jugoslavije i Evropske zajednice

U Beogradu su 2. aprila ove godine na ministarskom nivou potpisana dokumenta Sporazuma o ekonomskoj saradnji između SFR Jugoslavije i Evropske zajednice koju obuhvataju široko polje saradnje odnosa u domenu industrijske razmene proizvoda, energetike, nauke i tehnologije, poljoprivrede i socijalne politike, turizma, saobraćaja, životne sredine i ribolova, zatim finansijske saradnje, saradnje u oblasti radne snage (privremeno zaposleni jugoslovenski radnici u članicama EZ). Evropska zajednica će učestvovati u finansiranju projekata koji mogu doprineti ekonomskom razvoju Jugoslavije i koji su od zajedničkog interesa. »Evropska investiciona banka« sa sedištem u Luksemburgu angažovaće 200 miliona obračunskih evropskih jedinica (oko 275 miliona dolara) za odobravanje zajma Jugoslaviji. Najveći deo ovih novčanih sredstava treba da se iskoristi za izgradnju auto-magistrale koja će povezivati sever i jug naše zemlje i preko koje će najvećim delom da se transportuje roba iz zemalja EZ u države Bliskog i Srednjeg istoka.

Sporazumom o ekonomskoj saradnji između Jugoslavije i Evropske zajednice posebna pažnja se poklanja daljem povećanju robne razmene između naše zemlje i država članica EZ, kao i jačanju i drugih formi privredne saradnje. Tu se pre svega misli na industrijsku i tehničku saradnju, kao i na zajednička ulaganja radi zajedničkog nastupanja na trećim tržištima.

Države članice Ekonomske zajednice sa preko 260 miliona stanovnika, veoma su značajni spoljnotrgovinski partneri SFR Jugoslavije. Prema raspoloživim podacima Saveznog sekretarijata za spoljnu trgovinu u 1978. godini ukupni obim robne razmene između Jugoslavije i država članica Evropske zajednice iznosio je 5,1 milijardi dolara. Pri tom jugoslovenski izvoz u 1978. godini na tržište devet zemalja članica EZ iznosio je 1,3 milijardi dolara, uz jugoslovenske kupovine u ovim državama u vrednosti od 3,8 milijardi dolara. Trgovinski deficit u 1978. godini bio je 2,5 milijardi dolara.

U 1979. godini ukupni obim robne razmene realizovan između Jugoslavije i članica EZ bio je 6,5 milijardi dolara, uz jugoslovenski izvoz na tržište država članica EZ u vrednosti od 1,6 milijardi dolara i uz naše kupovine roba, mašina i opreme u ovim zemljama u iznosu od 4,8 milijardi dolara. U isto vreme, ostvaren je i najveći trgovinski deficit nastao u redovnoj robnoj razmeni sa ovim regionom u vrednosti od 3,1 milijardi dolara.

Posmatrano pojedinačno, najveći trgovinski deficit Jugoslavije prema zemljama — članicama EZ zabeležen je sa Saveznom Republikom Nemačkom. U 1979. godini on iznosi 1,7 milijardi dolara. Ukupni obim robne razmene između naše zemlje i SR Nemačke u 1979. godini bio je 2,9 milijardi dolara.

U 1979. godini Jugoslavija je kupila razne opreme, mašine i reprodukcionih materijala na tržištu SR Nemačke u vrednosti od 2,3 milijardi dolara, dok je vrednost izvoza 597 miliona dolara.

U toku 1979. godine zabeležen je deficit u robnoj razmeni sa Francuskom u iznosu od 469 miliona dolara, sa Italijom u iznosu od 405 miliona dolara, sa Velikom Britanijom od 256 miliona dolara, dok je robna razmena Jugoslavije sa Belgijom, zatim sa Holandijom, Danskom i Irskom beležila znatno manje deficite — od 14 miliona dolara (Irsk) pa do 110 miliona dolara sa Holandijom, od 108 miliona dolara sa Belgijom i sa Danskom — 61 milion dolara.

U toku 1979. godine Jugoslavija je imala veoma razvijenu razmenu sa inostranstvom i prvi put naša izvoz izneo je 6,4 milijardi dolara. To je do sada i najveći obim izvoza koji je naša spoljnotrgovinska mreža ostvarila. Ukupni obim uvoza u 1979. godini bio je 12,8 milijardi dolara. Trgovinski deficit nastao iz redovne robne razmene treba da se pokrije prihodima od turizma (1,3 milijardi dolara iz 1979. godine) zatim putem doznaka privremeno zaposlenih jugoslovenskih radnika u inostranstvu, od prihoda jugoslovenskih građevinskih preduzeća koja izvoze radove u inostranstvu i od drugih prihoda.

Najveći napor treba da se učini u smanjenju trgovinskog deficita Jugoslavije sa državama članicama EZ, posebno prema najjačim spoljnotrgovinskim partnerima, kao što su SR Nemačka, Italija, Francuska i Velika Britanija. Posebno treba uložiti napore da se taj deficit nastao iz robne razmene prema SR Nemačkoj smanji. To se može postići putem povećanja jugoslovenskog izvoza, kao i kroz veće korišćenje postojećih Sporazuma o dugoročnoj industrijskoj i tehničkoj saradnji kao i boljem korišćenju Sporazuma o zajedničkom ulaganju novčanih sredstava u jugoslovenska proizvodna preduzeća.

Na polju dugoročne kooperacije između jugoslovenskih i zapadno nemačkih preduzeća do sada je potpisano 213 ugovora. Potpisana su i 24 ugovora o transferu tehnologije kao i 38 sporazuma o poslovno tehničkoj saradnji, 36 sporazuma o izvođenju investicionih radova u inostranstvu i 46 sporazuma o zajedničkom ulaganju novčanih sredstava u jugoslovenska preduzeća. Međutim, ukupni ulog zapadno-nemačkih firmi u okviru ulaganja kapitala u jugoslovenska proizvodna preduzeća je više simboličan u iznosu od 52 miliona dolara. To je u odnosu na ukupni obim robne razmene između Jugoslavije i SR Nemačke u 1979. godini nedovoljno.

Jugoslavija oko 52% svoje ukupne robne razmene i industrijsko-tehničke saradnje ostvaruje sa zemljama koje su industrijski veoma razvijene, daljih 33% sa socijalističkim zemljama i na zemlje u raz-

voju dolazi oko 15%. Smanjenje deficita treba da se ostvari i prema nekim zemljama u razvoju odakle smo više kupili nafte, a imali manji izvoz, kao i prema nekim socijalističkim zemljama gde smo u 1979. godini prvi put došli u situaciju da imamo veći uvoz od našeg izvoza.

Međuarapske organizacije

NAJPOZNATIJA ORGANIZICIJA u arapskom svijetu jeste *Arapska liga* osnovana 1945. godine. Saglasno ustavu, Liga je »dobrovoljna organizacija suverenih arapskih država, koja ima za cilj da učvrsti veze među njima, koordinaciju njihovih političkih djelatnosti, postizanje progressa među svim zemljama arapskog istoka«. Članovi Lige su 22 arapske države i Palestinska oslobodilačka organizacija.

Viši organ Lige je Savjet, koji se sastoji od predstavnika svih njenih članova, od kojih svaki ima po jedan glas. On organizuje svoja zasjedanja dva puta godišnje — u martu i septembru. Odluke Savjeta donete jednoglasno, obavezne su za sve članice; rešenja doneta većinom glasova obavezna su samo za te države čiji su predstavnici glasali.

Radni organi su 10 stalnih komiteta: politički, kulturni, ekonomski, socijalni, vojni, pravni, za informacije, zdravstveni, za veze itd. Savjet i komiteti istupaju samo kao koordinacijski centri, zato jer konkretna rešenja donose na sastancima šefovi država i vlada ili odgovarajući ministri zemalja — članica Lige.

Svim praktičnim radovima Lige rukovodi generalni sekretarijat, na čijem je čelu generalni sekretar u rangju ambasadora. Njega bira Savet na pet godina. Njemu u radu pomaže 6 zamenika, a također sekretari za vojna i ekonomska pitanja. Uporedo s generalnim sekretarijatom na praktičnim poslovima Lige radi Savet za ekonomska pitanja, Savet za arapsko opšte tržište i mnogobrojne druge agencije i biroji.

Konferencija ministara vanjskih poslova i ekonomije država — članica Lige, koja je održana u Bagdadu, od 27. do 31. marta 1974. saglasila se sa osudom egipatsko-izraelskog separatnog ugovora pod patronatom SAD. U Bagdadu su bile prihvaćene 23 rezolucije koje govore o primjeni političkih i ekonomskih sankcija protiv egipatskog režima. Kao rezultat tih odluka sve arapske zemlje, osim Somalije, Omana i Sudana, prekinule su političke odnose sa Egiptom i opozvale su svoje ambasadore iz Kaira. Prekinuto je članstvo Egipta u Ligi i premešteno je njeno sedište u Tunis.

Savet Lige doneo je odluku da se ukine davanje zajmova, garancija bankarskih sredstava, finansijske pomoći od strane arapskih država egipatskoj vladi ili njenim organizacijama, a takođe je zabranio da se Kairu dodeli ekonomska pomoć iz arapskih fondova, bankarskih i finansijskih organizacija koje deluju u okvirima Lige. Ukinuto je, također, članstvo Egipta

u organizacijama i fondovima Lige, koji su iz Kaira prebačeni u druge arapske zemlje.

U borbi protiv Kemp Dejvida značajnu ulogu igra *Nacionalni front odbijanja*, osnovan na sastancima u Tripoliju (decembra 1977. godine) i u Alžiru (februara 1978. godine). Članovi te organizacije su Sirija, Alžir, Libija, NDR Jemen, PLO. U septembru 1978. godine na savetovanju članova fronta u Damasku bila je usvojena Deklaracija o principima, ciljevima i strukturi organizacije. Viši organ fronta je Vrhovno rukovodstvo u čijem su sastavu šefovi država četiri zemlje i predsednik Izvršnog komiteta PLO. Vrhovno rukovodstvo se sastaje jednom u šest meseci, svaki put u drugom gradu država članica fronta.

Izvršni organi fronta su: Politički komitet (sastavljen od ministara vanjskih poslova) i komiteta za informacije, čiji su članovi ministri za informacije. Politički komitet kontrolira ispunjavanje odluka koje je prihvatilo Vrhovno rukovodstvo, daje predloge za politički program delovanja, koordinira političku delatnost država-članica u periodu između zasjedanja Vrhovnog rukovodstva. Komitet za informacije nadgleda izvršavanje odluka koje se tiču informativnih pitanja, koordinira delatnost informacijskih službi država-članica fronta.

Svearapski narodni kongres ima sedište u Tripoliju. Svearapski narodni kongres najmasovnija je arapska organizacija. U radu prvog zasjedanja, decembra 1977. godine, učestvovali su predstavnici 70 partija i političkih organizacija i 142 druge organizacije iz 17 arapskih zemalja. Na četvrtom zasjedanju Stalnog sekretarijata Svearapskog narodnog kongresa koji je održan avgusta 1979. u Tripoliju, bila je razmatrana situacija na Bliskom istoku. Velika pažnja je poklonjena zajedničkom programu djelovanja protiv utjecaja snaga imperijalizma, cionizma i reakcije, te protiv uticaja SAD, kao i zapadnog monopola u tom regionu.

Važna međuarapska organizacija je i *Organizacija arapskih zemalja izvoznica nafte (OAPEK)*. Osnovana je 1968. s ciljem da očuva interese svojih članova, odredi put i sredstva za saradnju u oblasti nafte. Članovi OAPEK jesu 10 arapskih zemalja uglavnom iz regiona Persijskog zaliva.

Viši organ OAPEK je Savet koji odgovara za izradu opće politike i delatnosti organizacije. Sastaje se dva puta godišnje, a kad je to potrebno sazivaju se vanredna zasjedanja. Predsednik Saveta je šejk Ahmed Zaki Jamani (Saudijska Arabija). Pomoć u radu Saveta, ukazuje Biro, koji se sastoji od predstavnika svih članova OAPEK. Taj organ se sastaje četiri puta godišnje, usmerava rad organizacije, razmatra i daje na usvajanje Savetu godišnji budžet, kontroliše pitanja koja se tiču saglasnosti OAPEK sa stranim državama i firmama, priprema dnevni red sastanaka Saveta.

U periodu između zasjedanja Saveta i zasjedanja Biroa celokupnim radom rukovodi Sekretarijat. Osim toga, on koordinira delatnost pet stalnih odeljaka — administrativno-financijskog, tehničkog, pravnog, ekonomskog, te za javne odnose i informacije.

Treba naglasiti da je izrada jedinstvene naftne politike od samog početka naišla na ozbiljne poteškoće, izazvane velikim nesuglasticama među članovima OAPEK. Uzroci nesuglasica kriju se prije svega u različitim političkim sistemima i u stepenu ekonomskog razvoja pojedinih zemalja. Članovi OAPEK su Alžir, Libija, Sirija, Saudijska Arabija, Bahrein, Katar.

U oblasti trgovine i ekonomije deluju dve velike regionalne organizacije — *Federacija trgovinskih i*

industrijski

O
lasti
arapske
znanosti
voja
žava,
nje t

A
dine
rad
je. R
stoji
odluka
najm
tri s
ski.
rad
izveš
lja a

duar
je o
skog
oko
Tel
nule
»crr
pita
araj

tak:
pod

SI
sk
ni
ni
g

M
s
h
n
g

F
I
I